

Kemijärven säännöstelyn historiaa

Ratkaisujen Kemijärven tulvatilanteeseen etsittiin jo 1900-luvun alussa

Kemijärvi on aina ollut tulva-altis, ja tulvat ovat vaikuttaneet myös alueella liikkumiseen ja maanviljelyyn. Ensimmäinen suunnitelma Kemijärven tulvatilanteen rauhoittamiseksi tehtiin vuonna 1902, jolloin valtio teetti Luusuanniskan perkaussuunnitelman. Suunnitelman mukaan järven vedenpinta olisi alentunut pysyvästi, mutta senaatti hylkäsi hankkeen kannattamattomana. 1930-luvulla Tie- ja vesirakennushallitus (TVH) teki lisätutkimuksia. Vuonna 1946 Valtionneuvosto muutti perkaussuunnitelman säännöstelysuunnitelmaksi. Hankkeen suunnittelutyöt tulivat TVH:n tehtäväksi, ja lupa-asian käsittelyä hoiti vesistötoimikunta.

1950-luvulla Kemijoen vesistön säännöstely siirtyi valtion vesivoimatoimikunnan suunniteltavaksi, mutta Kemijärven säännöstelyhankkeen suunnittelu jäi TVH:lle. Vuonna 1957 TVH ja Kemijoki Oy sopivat, että Kemijoki Oy ryhtyy viemään eteenpäin Kemijärven alueen pengerryshankkeita, koska voimatalouden tarpeita vastaava säännöstely vaati aikaisempia suunnitelmia korkeampaa säännöstelyn ylärajaa. TVH:n osalta Kemijärven säännöstelysuunnitelma valmistui vuonna 1958. Vesivoimatoimikunta toimitti ensimmäisen lupahakemuksen Kemijärven veden juoksutuksen säännöstelemiseksi vesistötoimikunnalle kesäkuussa 1958.

Vuonna 1962 tuli voimaan vesilaki, ja asian käsittely siirtyi Pohjois-Suomen vesioikeudelle. Vuonna 1970 perustettiin vesihallinto, jolloin Kemijärven säännöstelyhankkeen hakijan oikeudet siirrettiin vesihallitukselle. Varsinainen säännöstelylupa, joka kuului Suomen valtiolle, siirrettiin sopimuksella Kemijoki Oy:lle vuonna 1995.

Kemijärven säännöstelyn kehittämishankkeet 2000-luvulla

Vuosien 2000–2004 aikana toteutettiin Kemijärven säännöstelyn kehittämisselvitys, jonka perusteella esitettiin 18 suositusta säännöstelyn haittojen vähentämiseksi. Suositusten toteuttaminen sovittiin tehtävän vuosien 2005–2015 aikana. Vuonna 2008 Lapin ELY-keskus, Kemijoki Oy ja Kemijärven kaupunki käynnistivät EU-rahoitteisen hankkeen Kemijärven kehittämistoimien toteuttamiseksi. Hankkeen ohjausryhmään kuului edustajia Kemijärven kaupungilta, Kemijoki Oy:stä, Lapin ELY-keskuksesta (ympäristö- ja kalatalousviranomaisen) sekä Kemijärven kalatalousalueelta. Vuonna 2010 toteutettiin säännöstelyn kehityshankkeen väliarviointi.

Hanke tiivistä eri sidosryhmien välistä yhteistyötä ja lisäsi tietoisuutta vesivoimatuotannosta ja sen merkityksestä.

Toimeenpantujen säännöstelysuositusten toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointi käynnistettiin toukokuussa 2015. Vuosien 2015–2016 aikana laadittiin selvitys tulevien vuosien painopisteistä. Selvityksen toteutti FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy ja työ tehtiin yhteistyössä selvitystyöryhmän kanssa.

Vuonna 2015 toteutettiin jälleen väliarviointi säännöstelysuositusten toteutumisesta. Väliarviointien perusteella laadittiin suosituksista ehdotukset vuosien 2016–2020 kehittämishankkeelle.

Vuosille 2016–2020 asetetut säännöstelykäytäntöä koskevat suositukset säilyivät samana kuin aiemmin voimassa olleet suositukset. Selvityksen toteutti edelleen FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, ja selvityksen mukaan suositusten mukaiset tavoitteet saavutettiin vuosien 2016–2020 hyvin.

Päivitetty 29.1.2021

Kemijärven alueella on tehty esimerkiksi vapaaehtoisia rantojen kunnostuksia, kalataloudellisia kunnostuksia (uomien perkaus) ja kantosavotaa. Virkistystä varten alueelle on rakennettu muun muassa lintutorni, laivalaitureita, laavuja ja telarantoja. Lisäksi rannoille on laitettu opastetauluja ja karttoja.